

הגר"א משלי כב, ו

רשע שופך דמים כמשמעו. וז"ש⁴⁸ שאול באחת ולא עלתה לו, דוד בשתיים ועלתה לו. והעניין הוא: כי בדוד נאמר⁴⁹ "והוא אדמוני"⁵⁰, והוא במאדים, ולכך טעה עליו שמואל בעת ראה קלסתר פניו, והוא העביר מידותיו בכל, ואף שאלו השניים לא העביר, מכל מקום עלתה לו, כמ"ש⁵¹ "כל המעביר על מדותיו וכו'". ודוד כבר הרבה צדק להעביר על מידותיו, מה שאין כן שאול שנאמר בו⁵² "בן שנה שאול במלכו וכו'" כבן שנה, שלא טעם וכו'⁵³, והוא העביר מידתו הטובה לרעה בדבר אחד, ולכן אף באחת לא עלתה לו⁵⁴. וז"ש חנך לנער על פי דרכו דרך מזלו וטבעו

פוקד עקרים אות ה'

לעיל. ושואל שהיתה לו המלכות שאולה - כי אין זה מדריגתו בעצם רק מדריגת דוד - חשב גם בזה להשתמש בכלים שאולים, כי מדתו ¹¹³⁴⁵⁶⁷שהיה צדיק גמור בלא חטא כלל הוא לאכפייא. ורק מדת דוד המלך ע"ה שהקים עולה של תשובה הוא לאהפכא. וכן משיח בן דוד שיבוא לתקן גם רשעי כל הדורות ודהחטאים שכשנים כשלג ילבינו, על ידי דיתלבן היצר הרע כשישחוט ויוציא דמו והאדמימות. וישאר

רסיסי ללה אות לח

לו שתי המכשלות, ועלתה לו לעמוד על דברי תורה על ידי זה, דהוא גברא דמרא סייעיה, כמו שאמרו (סנהדרין צג, ב) וה' עמו שהלכה עמו בכל מקום כו' דבדידיה לא הוה,¹⁵⁰ כי זה אי אפשר רק על ידי שה' עמו, דאין אדם עומד על דברי תורה כו', והיינו דעל ידי המכשלה לבבו נשבר בקרבו, ואז זוכה להיות ה' עמו, כטעם (סוטה ה, א) אני את דכא. וזה רק לבעל תשובה, דרגא דדוד שהקים עולה של תשובה.

[ד] אבל שאול באחת ועלתה לו, היינו דחטא רק באחד לחשוב אעבירה מצוה כנזכר לעיל. רק דמלכותו לא היה דופי ושום עבירה דלא חטא מעולם (כמ"ש יומא שם), וחשב דזהו עצמו חסרון, שאין לו אותו סבלות מעט שראוי

תקנת השבין סימן ו'

שעיניה יפות, וה' יראה ללבב לטהרת המחשבה והמעמקים שבו. ושם אמר יראה לשון עתיד הראיה גם כן ללבב [וזה היה בעת בחירת דוד המלך ע"ה הגבר אשר הקים עולה של תשובה שתלויה בלב, דלבבו יבין ושכ, ועיקר הסתכלות השי"ת בו ללבב אף דהוא היה יפה עינים גם כן] כי כל לשון עתיד מורה על השגה דלעתיד לבוא, כטעם אין והיה אלא שמחה שהוא לשון